

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IV. Vtrum sacerdotes celebrantes, & sub duplicis specie communicantes
plus gratiæ recipiant, quàm laici, qui sub una tantuùm specie
communicant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

rem: huiusmodi autem communio tunc causat augmentum gratiae ex opere operato, seu ex vi & efficacia sacramenti, cum dispositione sufficienti recepti.

55 Obicitur secundò: Hoc sacramentum est institutum per modum cibi: Ergo non causat augmentum gratiae, nisi suscipiens habeat actuale devotionem. Probatur Consequentia, quia cibus naturalis non nutrit vivens, nisi ipsum vivens calore suo naturali agat in cibum: Ergo nec iste cibus spiritualis nutrit hominem, nisi homo calore supernaturali, id est a cibus charitatis, agat in ipsum.

56 Respondeo negando Consequentiam, ad cuius probationem, concessio Antecedente, nego etiam consequentiam & paritatem. Ratio verò discriminis est, quia cibus materialis convertitur in ipsum vivens, & ideo debet vivens agere circa ipsum: At verò cibus iste spiritualis, potius dicitur nos in ipsum spiritualiter convertere, & nos nutrire, non quatenus nos agimus in ipsum, sed quatenus ipse agit in nos, & in nobis augmentum gratiae sanctificantis producit.

57 Obicitur tertio, ex nostra sententia sequi, quod Sacerdotes quotidie celebrantes, sed tepide, plus consequerentur gratiae & charitatis, quàm sanctissimi viri in exercitiis spiritualibus: hoc autem videtur falsum, & contra experientiam; cū constet illos non esse propterea ferventiores in operando, nec in virtute magis proficere; imò potius in spiritualibus exercitiis esse valde tepidos & languidos, debiles ac infirmos, similesque septem illis vaccis, macie & fame consumptis, quas vidit Pharaon Gen. 41. Charitas verò non est otiosa ubi est, juxta illud Augustini in Psal. 41. *Da mihi vacantem amorem & nihil operantem*. Et istud Gregorii Magni homilia 50. in Evangelia. *Nunquam est amor Dei otiosus, operatur enim magna si est; si verò operari renuit, amor non est*. Similia habet D. Thomas opusculo 61. cap. 3. ubi haec scribit: *Amor operatur magna, & reputat parva; operatur multa & reputat pauca; operatur diu, & reputat breve*. Ergo &c.

58 Respondeo concessa sequela Majoris, negando Minorem, ad cuius probationem dico, ideo gratiam illam sic auctam in Sacerdotibus illis non operari quod die ferventiùs, tum quia habitus infusi non auferunt difficultatem relictam ex actibus vitiosis, sicut habitus acquisiti. Tum praesertim, quia habitus gratiae & charitatis proximè operantur per auxilia actualia, quae ob mentis distractiones, & peccata venialia in celebratione commissis, Sacerdotibus illis denegantur. Unde non mirum quod illi in spiritualibus exercitiis sint valde tepidi & languidi. Notandum tamen, quod frequentius tepide celebrantes, merito, & cum maximo fundamento, timere debent, ne sint in statu peccati mortalis, maxime si nunquam ferè ferventer ad hoc sacramentum accedant. Quod si quis ex formali intentione veller cū tepore & distractione ad illud accedere, dicitur Nugno tale peccatum mortaliter, propter nimirum contemptum tanti sacramenti.

59 Quaeres, utrum sit peccatum veniale accedere ad Eucharistiam, cum affectu habituali vel actuali ad peccata venialia?

Respondeo peccata venialia cum quibus aliquis ad communionem accedit, esse posse duplicis generis, quaedam enim adversantur recto usui huius sacramenti, & reverentiae ei debita, id est attentioni ac devotioni quam actus ille postulat ex natura sua, ut voluntaria evagatio animi, te-

por, indevotio, irreverentia, & similia: alia verò sunt quae nullam habent oppositionem peccati rem cum devotione & reverentia ad hoc sacramentum requisita, sicut affectus inordinatus ad cibum, potum, ludum, mendacia iocosa, & similia. Si quis ergo cum affectu habituali vel actuali ad peccata venialia huiusmodi generis, accedat ad Eucharistiam, non peccat venialiter, quia talia peccata, ut diximus, non habent specialem repugnantiam vel oppositionem cum hoc sacramento, vel usu illius: secus verò si quis cum affectu habituali vel actuali ad peccata venialia generis communicet, aut missam celebret. Nam si peccatum veniale est liberè evagationem orandum, & non satis attendere ut docet omnes cum D. Thoma 2.2. quæst. 83. art. 13. ad 3. quæst. magis inter celebrandum aut communicandum, & velle illam evagationem, atque ad illam aliter. Unde non solum falsum, sed etiam erroneum puto quod docet Joannes Sanchez in disputationibus selectis, disputatione 23. nempe sumptionem Eucharistiae præcisè sumptam, prout debet esse distincta ab oratione, quæ sine dubitatione postulat, non requirere attentionem sub præcepto, licet requiratur de consilio; ideoque nullum peccatum esse communicare cum distractione. Etenim ipsa quoque receptio venerabilis sacramenti, præcisè sumpta, exigat attentionem aliquam & devotionem, ac reverentiam, ut docet Tridentinum sess. 13. cap. 7. huius verò non debet ad sacras illas functiones quempiam accipere nisi sanctè: certè quod magis sanctitas & divinitas huius sacramenti viro Christiano comperta est, & diligentius cavere ille debet, absque magnaverentia & sanctitate ad id percipiendum accedat. Ubi Chrysostomus homilia de proditoribus Iudae: *Cum ad reverendum altare ascendis, sacrum Domini corpus & sanguinem fide respice, honore mirare, manu contingere, cor dis manu suscipe, & haustu intus assumes*.

ARTICULUS IV.

Utrum Sacerdotes celebrantes, & sub duplici specie communicantes, plus gratiae recipiant quam laici, qui sub una tantum specie communicant?

Partem affirmativam docent Vazquez, Delugo, Meratius, & Martinonis, alique Recentiores, post Alensem. Negativa verò communis est apud Thomistas, eamque extraneam docent Alanus, Suarez, Bellarminus, Salmonius, Coninck, Amicus, Ylambertus, & recentiores qui hoc tempore scripserunt contra haeticos de communione sub utraque specie.

§. I.

Conclusio negativa statuitur.

Dico igitur, Sacerdos sub duplici specie communicans, non plus recipit gratiam, quàm laicus, qui sub una tantum specie communicat, si uterque sit aequaliter dispositus.

Hanc conclusionem probat Salmecron tractatu 26. ex eo quod si vera esset opposita sententia, non posset Ecclesia auctoritate propria laicos privare communione sub utraque specie, eo quod non sit auctrix, sed dispensatrix tantum dona-

donorum Christi; imò contra iustitiam & Christo promissionem faceret, quia legata non dispensaret juxta voluntatem legatis, & populum Christianum privaret majori fructu spirituali, qui ex communione utriusque speciei percipitur. Unde aliqui asserunt, Patres Concilii Basiliensis, Bohemis, communionem sub utraque specie flagrantibus, eam solum conditione concessisse, ut prius profiterentur non plus fructus capere ex utraque specie, quam ex una tantum, ut ex Ruaro refert Bellarminus.

61 Verum hæc ratio non urget, licet enim qui sub utraque specie communicant, plus gratiæ & fructus spiritualis recipiant, quam sub una tantum specie communicantes, posset tamen Ecclesia, propter reverentiam tanti sacramenti, & ob morale periculum effundendi sanguinem, privare populum fructu aliquo spirituali ad salutem non necessario. Sicut ob simile periculum privantur infantes (quamvis capaces) fructu hujus sacramenti, nec non phreneticos, & eos qui vomitum patiuntur, ut patebit infra, cum de usu hujus differemus.

Quod verò attinet ad Basileensem, in sess. 30. ubi decretum de communione sub una tantum specie pro fidelibus laicis stabilitur, nulla protus mentio fit supra dictæ conditionis; sic enim dicitur: *Sive autem sub una specie, sive sub duplici quis communicet, secundum ordinationem, seu observantiam Ecclesiæ, proficit dignè communicantibus ad salutem.* Nec ullatenus ambigendum est, quod non sub specie panis caro tantum, nec sub specie vini sanguis tantum, sed sub qualibet specie est integer Christus. Hæc ergo ratio præterminis.

62 Probat primum conclusio ex Tridentino sess. 21. cap. 3. ubi ait: *Fatendum esse etiam sub altera specie totum atque integrum Christum: verumque sacramentum sumi, ac propterea, quod ad fructum attinet, nullam gratiam necessariam ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt.*

63 Dices, Concilium Tridentinum non dicere absolute nullam gratiam fraudari, sed nullam gratiam ad salutem necessariam; quod verum est, quamvis admittatur Sacerdotem recipere majorem gratiam, quam laicum.

Sed contra: Licet ex hoc sequatur oppositam sententiam non esse manifestè contra Tridentinum, adhuc tamen possumus arguere in hunc modum. Vel Concilium loquitur de gratia simpliciter necessaria ad salutem? Et hoc non videtur ad mentem Concilii, quia licet quis privaretur actuali susceptione Eucharistiæ, non fraudaretur aliquam gratiam ad salutem necessariam; posset enim per poenitentiam aut contritionem talem gratiam consequi. Vel intelligitur de gratia secundum quid necessaria ad salutem? Et si hoc dicatur, habetur intentum, cum enim omnis gradus gratiæ sit secundum quid & ad melius esse necessarius ad salutem, communicantes sub altera tantum specie, defraudarentur, juxta mentem Concilii, gratiam ad salutem necessariam, quia aliquo gradu gratiæ privarentur.

64 Probat secundò conclusio: Si Sacerdos sub utraque specie communicans, plus reciperet gratiam, quam laicus sub una tantum specie communicans, vel hæc inæqualitas proveniret ex speciebus, vel ex re contenta sub ipsis, vel ex earum significatione? Non ex speciebus continentibus, species enim secundum se, & ut abstrahunt à re contenta, non habent vim productivam gratiæ. Neque etiā re contenta, quandoquidem idem

Tom. V.

A Christus & totus æquè sumitur sub una & sub utraque specie. Neque demum ex significatione specierum; implicite enim, licet non explicite, illud totum significat unica species, quod significat utraque; ita ut tota differentia sit in modo significandi, quod non est sufficiens ad causandum distinctum effectum, ut patet in Baptismo, qui per immersionem expressius ex modo significandi denotat conspersionem baptizati cum Christo, quam per solam aspersionem; cum tamen utrovis modo collatus, eandem semper importat gratiam, quæ baptizatum cum Christo conspedit. Et idem est de matrimonio contracto per verba; licet enim significet vinculum matrimoniale magis perfecte, quam matrimonium contractum per sola signa, aut nutus, non tamen efficit majus aut perfectius vinculum, sed idem prorsus.

Tertiò, suadetur conclusio ratione Cajetani, 65 Quod in sumptione Eucharistiæ causat gratiam, non est solum illud quod ex vi verborum continetur in hoc sacramento, sed etiam quod per concomitantiam in eo continetur, aliàs Divinitas gratiam hujus sacramenti non causaret. Ergo cum communicantes sub specie panis tantum, non priventur sumptione sanguinis, ut contenti in hoc sacramento per concomitantiam, etiam si priventur sumptione ejusdem sanguinis, ut ex vi verborum in eo contenti, nullā prorsus gratiam privantur; gratiam enim quam causat sanguis sumptus, ut ex vi verborum continetur in hoc sacramento, causat etiam sumptus, ut in eo continetur per concomitantiam. Unde D. Thomas opusculo 58. cap. 29. ait tam utilem ac dulcem esse sanguinis sumptionem sub specie panis ipsis laicis, quam Sacerdotibus ejusdem sanguinis sumptionem sub speciebus vini; comparatque Christum qui sumitur sub specie panis, botro, in quo sumuntur duo, nempe & uva in cibum, & potus qui ex uva fugitur. Hoc ipsum egregie confirmat exemplum de manna, quod fuit figura hujus sacramenti, de quo Exodi 16. dicitur: *Non amplius habuit qui plus collegerat, nec qui minus paraverat, reperit minus.*

S. II.

Solvuntur objectiones.

Obicies primò: Clemens VI. in Bulla ad Regem Galliarum, concedens illi facultatem communicandi sub utraque specie, addit, se hoc privilegium illi concedere, *ad majus gratiæ augmentum*; Ergo existimat eum qui communicat sub utraque specie, plus gratiæ recipere, quam sub una tantum specie communicantem.

67 Respondeo verba illa Pontificis intelligenda esse de augmento gratiæ ex opere operantis, ratione scilicet majoris dispositionis, quam in Rege supponebat, hoc ipso quod accessurus esset ad communionem sub utraque specie, sibi speciali privilegio à Sede Apostolica concessam.

68 Obicies secundò: Sacramenta novæ legis causant id quod significant: At majorem gratiam significat gemina species, quam alterutra tantum utraque enim species significat plenitudinē convivii spiritualis, & perfectam animi refectionem, quam non significant singulæ species seorsim sumptæ: sicut cibus & potus materialis, diversas importat refectiones corporis, unus enim roborat, alter exhilarat; unus expellit famem, alter verò sitim extinguit: Ergo majorem gratiam

00 21 tiam

- tiam causant duæ species, quam unica. A
 69 Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cuius probationem, nego ex parte rei significatam pleniorē refectionem spirituales significari per utramque speciem simul, quam per alterutram tantum, sed solum ex parte modi significandi; quod non sufficit ut sacramentum pleniorē aut perfectiorē operetur effectum, ut in secunda probatione conclusionis ostendimus, duplicique exemplo declaravimus. Addo quod in refectione spirituali non distinguuntur cibus & potus, sed eadem res, sive eadem gratia & nutrit, & refrigerat; sedat famem, & extinguit sitim; unde in Scriptura una eademque res esuriri & sitiri dicitur, Matt. 5. *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam*, quod & in corporalibus interdum observare est, quando quidem infantibus lac & pulvis, maioribus panis vino intinctus, & cibi & potus usum habent.

- 70 Obijcies tertio: Si species panis & vini non causarent diversas gratias, sed unam tantum: vel tota hæc gratia Sacerdoti conferretur in sumptione solius speciei? & sic species vini non esset verum sacramentum, nam gratiam quam significat non conferret, obicem non ponenti; Vel in sumptione solius calicis? & sic species panis non esset verum sacramentum, ob eandem rationem. Vel partim in sumptione hostiæ, & partim in haustu calicis? Et hoc etiam dici nequit, quia non potest assignari ratio cur species panis sumpta à laico, statim illi conferat totam suam gratiam, quam apta est conferre; Sacerdoti vero non totam sed dimidiatam tantum conferat, aliam dimidiatam causandam relinquens à subsequente specie vini. Ergo &c.

- 71 Respondeo totam gratiam Sacerdoti dari in ipsa hostiæ sumptione. Nec propterea sumptio calicis non est verum sacramentum; quia ut sit verum sacramentum, non est necesse ut gratiam actu conferat (nam Eucharistia dum est in pignore, est verum sacramentum, & tamen gratiam actu non confert) sed sufficit quod quantum est de se possit illam conferre, si subiectum sit dispositum: hic verò subiectum non est dispositum, eò quod totum effectum sacramenti recepit in sumptione specierum panis. Sicut si laicus post sumptam unam particulam immediate sumeret aliam, nullam gratiam reciperet; quia similiter subiectum non esset dispositum, eò quod totum effectum sacramenti in sumptione primæ hostiæ recepit.

- 72 Obijcies quarto: Eucharistia modò sumpta sub sola specie panis, non est majoris efficaciam, quam fuisset in triduo mortis Christi: Sed in triduo mortis Christi non tribuisset tantam gratiam, quam contulisset communicatio sub utraque specie; cum enim corpus Christi esset tunc absque sanguine, gratiam quidem contulisset sub specie panis, sed præcisè per modum cibi: Ergo etiam modò Eucharistia sumpta sub utraq; specie majorem confert gratiam, quam cum sub una tantum specie sumitur.

- 73 Respondeo primò negando Majorem id eò enim modò communicatio sub unica specie est tam efficax ac communicatio sub utraq; specie, quia sub unica specie modò continetur totus Christus: At verò in triduo mortis Christi, sub specie panis non fuisset totus Christus, quia tunc cum sanguis Christi esset separatus à corpore, sub speciebus panis non fuisset sanguis per concomitantiam, sicut modò.

Respondeo secundò, datà Majori, negando Minorem; cum enim gratia quæ per modum potus tribuitur, non sit entitative distincta ab ea quæ confertur, per modum cibi, sed una eademque, probabile est consequenter quod in triduo mortis Christi tanta gratia collata fuisset communicanti sub unica specie, quantum tribuitur communicanti sub utraque. Maxime quia licet sub corpore, bene tamen suppositum Divinitatem, quo quælibet species habet totam suam virtutem; hæc tamen est differentia, quod communicatio tunc facta sub unica specie, non fuisset signum gratiæ secundum, quod habet rationem potus spiritualis, bene tamen communicatio sub utraque

DISPUTATIO IX.

De usu seu sumptione Eucharistiæ.

Ad quæstiones 80. & 81. De Thema.

Quia speciale est in hoc sacramento, utrum sumptio ab ipso sacramento distinguatur, postquam D. Thomas egit de essentia, causis, & effectibus illius, differit de eius usu, quod est sit prior in executione ipsius effectibus, in intentione tamen est posterior. Agit verò per modum eius usu in communi quæst. 20. & deinde in particulari de modo quo Christus est usus hoc sacramento, quæst. 81. Verum quia suppositum in quæ de institutione huius sacramenti supradiximus, nihil restat disputandum circa hanc quæst. 81. illà prætermisā, solum agemus de usu Eucharistiæ in communi.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum fideles præcepto Divino & Ecclesiæ teneantur sumere Eucharistiam, & quando nam ad id obligentur?

Deo primò, obligatio sumendi Eucharistiam nedum est de præcepto Ecclesiæ, sed etiam de jure divino. Ità D. Thomas hic art. 1. ubi ait: *Manifestum est quod homo tenetur hoc sacramentum sumere, non solum ex statuto Ecclesiæ, sed etiam mandato Domini dicentis Luca 22. Hoc facite in meam commemorationem.*

Colligitur ex Scriptura, nam sicut præceptum baptizandi colligimus ex illo Joannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest intrare in regnum Dei*, & præceptum penitentiae ex illo Luca 13. *Si penitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis ita ex verbis illis Joannis 6. nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*: rectè colligitur præceptum Christi de huius sacramenti sumptione, quod qui non servat, non habet vitam in se.

Potest etiam assignari ratio congrua, cur Christus voluerit tale præceptum nobis imponere, quia nimirum hoc sacramentum per modum cibi, ad vitam spirituales hominis conservandam necessarii, instituit. Nam licet jure nature tenetur homo cibum naturalem sumere, quia sine eo non potest diu vitam conservare; ita quia moraliter impossibile est in vita spirituali